

INSIDAN

”Jag fick en underbar familj”

Publicerat 2010-08-26

”Jag känner mig lika svensk som vem som helst. Men på grund av mitt utseende ansågs jag väldigt exotisk.” Mary Juusela.

Journalisten och Handelsstudenten Mary Juusela är adopterad från Indien. I sin bok intervjuar hon 29 familjer om deras erfarenheter av att vara en adoptivfamilj. Bild: Thomas Karlsson

Mary Juusela, som är adopterad från Indien, hade en harmonisk uppväxt i Sverige. Hon känner inte alls igen bilden av att adopterade är olyckliga och har svårt i skolan. Nu har hon skrivit en bok där hon släpper fram en mångfald av berättelser.

– Du, jag måste fråga dig, du är adopterad, va? Stackars dig! Men du ska vara tacksam mot dina föräldrar för att du fick komma hit till Sverige.

Kommentaren från den främmande kvinnan, som hade stoppat journalisten Mary Juusela på gatan, sårade henne. Men det väckte också en nyfikenhet. I september kommer Mary Juuselas bok ”Adoption. Banden som gör oss till familj”, ett försök att förstå vad det innebär att leva i en adoptivfamilj.

Som ettåring mötte Mary för första gången på Arlanda flygplats dem som skulle bli hennes mamma och pappa. En oerhört efterlängtd liten flicka från Indien bars av från planet. När mamma Anna såg henne släppte hon allt, forcerade avspärningar och vakter, sprang fram och tog Mary i sin famn.

Mary kom att växa upp i Bålsta, ett relativt välmående pendlarsamhälle mellan Stockholm, Uppsala och Västerås. Mamma Anna och pappa Raimo är invandrare från Finland. De gav dottern en trygg uppväxt. Men genom omgivningens reaktioner förstod Mary tidigt att hon betraktades som annorlunda.

– Bålsta var väldigt vitt. Av 20 000 invånare var jag kanske en av två mörka personer, berättar hon. Eftersom jag vuxit upp i Sverige och fostrats i den svenska kulturen känner jag mig lika svensk som vem som helst. Men på grund av mitt utseende ansågs jag väldigt exotisk. Det var inget som direkt fick mig att må dåligt. Men mitt utseende gjorde att människor ofta ifrågasatte familjebanden till mina vita föräldrar. Folk undrade om vi kunde vara en familj när vi såg så olika ut och hade olika gener.

Att Marys föräldrar var från Finland kan ha varit en fördel för henne som adopterad, tror hon.

– Som invandrare har de alltid varit noga med att man ska vara stolt över det ursprung man har. Men eftersom jag aldrig någonsin tvivlat på våra familjeband har jag heller aldrig känt något behov av att söka någonting i Indien. Mina rötter bär jag med mig.

2003 var Mary 21 år och hade aldrig träffat en annan adopterad person. Men så kom den statliga utredningen ”Adoption – till vilket pris?”. Mary läste med intresse och viss förfäran utredningen, som var en sammanställning av den befintliga

adoptionsforskningen. Utredningen visade att adopterade var överrepresenterade i självmordsstatistiken, att de underpresterade i skolan och behövde psykologhjälp.

– Kan detta verkligen stämma? tänkte jag. Jag, som alltid varit duktig i skolan, haft en trygg och harmonisk uppväxt och är en väldigt glad person, tyckte att det kändes olustigt.

Mary ville forska vidare. Vad hon än läste insåg hon att enstaka adopterade individer fick ge röst åt en hel grupp, och nästan alltid var det ur adoptivbarnets perspektiv. Många av de personer som fått representera utlandsadopterade här i Sverige var från Asien och födda på 60- och 70-talen. Många mådde dåligt, kände sig rotlösa.

– Jag kände inte alls igen mig i den negativa syn på adoption som de här personerna gav uttryck för. Men jag insåg att jag inte hade några andra referenser än mig själv, jag visste så lite.

Utredningen ledde till en offentlig debatt om adoption. Det är under denna period som Mary också möter den främmande kvinna som helt framt stannar henne på Sveavägen i Stockholm och som börjar fråga ut henne om adoptionen.

– Jag blev kränkt och sårad och bestämde mig för att undersöka hur banden i adoptivfamiljer egentligen såg ut. Vad är det som binder samman eller håller isär. Vad har du kommit fram till i din bok?

– Jag har intervjuat över 100 personer från 29 familjer. Det finns representanter från 15 ursprungsländer, barn som kom hit när de var tre veckor och barn som blev adopterade som 6-åringar. Familjer med starka band och familjer som glidit isär. Och vem du än frågar kommer du att få olika svar, säger Mary. Så jag har kunnat konstatera att adoption är en väldigt komplex fråga. Det finns inga rätt eller fel utan lika många uppfattningar som det finns individer och familjer med erfarenhet av adoption.

Till och med inom en och samma familj finns det väldigt olika åsikter.

– Jag har inte ensamrätt på adoption bara för att det är jag som är adopterad. Egentligen började ju allt med att mina föräldrar inte kunde få barn, säger hon. En del adoptivfamiljer är lyckliga, andra inte. Men en erfarenhet som många av de intervjuade familjerna delade var att de mötte rasism.

– Det spelar ingen roll hur kärleksfullt hem du som adopterad har eller hur väl medlemmarna i adoptivfamiljen knyter an till varandra. Omgivningen kommer alltid att peka ut dig som annorlunda och det blir du påverkad av.

Mary beskriver hur hennes svenska identitet krockar med hennes indiska utseende.

– Jag har fått acceptera att jag alltid kommer att känna mig svensk inuti samtidigt som jag ser ut som någonting annat och att jag kommer bemötas som det. Man är varken eller, och samtidigt både och.

– Åker jag på semester åker jag som svensk, men utomlands får jag automatiskt representera Indien. Alla svenskar älskar Thailand, men för mig var det en mardröm eftersom jag utsattes för så mycket rasism. Och när jag var i New York med min man ropade folk efter oss: ”You shouldn’t mix races.”

Ännu värre var det kanske när hon som 14-åring gick armkrok med sin pappa på stan och hörde hur någon sa, högt och tydligt: ”Jasså, de har börjat hämta hem fruar från Indien nu också.”

– Efter det vågade varken jag eller pappa gå armkrok på många år.

Många berättelser i boken handlar om hur de adopterade barnen gör vad de kan för att inte ses som invandrare, som icke-svenskar.

– Det handlar om identitet. När jag var 20 hade jag inga mörka invandrarvänner, men jag ville inte ha några heller. Jag ville inte bli förknippad med det som inte var svenskt eftersom jag trodde att det skulle göra mig mindre svensk. På den tiden var det här viktigt för mig, i dag har jag många vänner från hela världen.

Vad har det inneburit för dig själv att du är adopterad?

– Jag känner inte till något om min bakgrund så jag vet ju inte hur mitt liv hade sett ut om jag bott kvar i Indien. Men det finns så många barn världen över som far extremt illa på grund av fattigdom. Kanske hade jag inte ens varit i livet. Så mitt svar på frågan måste bli att jag har fått möjligheter. Jag fick en underbar mamma och pappa, obegränsat med kärlek, jag fick utbildning och tak över huvudet, jag fick verktyg att ta mig framåt. Jag behöver inte fundera på hur jag ska överleva dagen, utan kan hoppas på ett långt och rikt liv.

Vad är en familj?

– Jag tycker att det bygger på kärleken och respekten som knyter banden mellan familjemedlemmarna. För mig betyder ordet familj två vita finska föräldrar och en mörkhyad flicka från Indien. Och det är det jag vill belysa med boken. Att det inte finns rätt eller fel. Att det är så individuellt.

Mary Juusela

Ålder: 27

Familj: Maken Mikael, mamma Anna, pappa Raimo

Yrke: Kandidatexamen i journalistik, studerar just nu master of science in general management på Handelshögskolan i Stockholm

Bor: Stockholm

Mary Juusela har skrivit intervjuboken "Adoption. Banden som gör oss till familj" som kommer på Norstedts i september.

Boken bygger på samtal med 29 familjer. Här kommer både adopterade, föräldrar och syskon till tals.

Tre röster ur boken

"När jag var liten var jag annorlunda men ansågs då vara söt och ofarlig. Innan jag var tio år såg jag mig aldrig som annorlunda. Jag var jag, en liten pojke. Ju äldre jag blev och började förstå mer av världen så kände jag av rasismen hos mina kompisars föräldrar, de sa aldrig något men jag kände att det var något med mig som de inte tyckte om. Det gjorde mig väldigt osäker och ledsen."

Tomas Palmlöf, 44 år, adopterad från Grekland

"Innan jag blev gravid var det viktigt med ett biologiskt barn. Nu när jag har känt känslan av att bära på ett biologiskt barn har jag mättat behovet lite, självklart skulle jag vilja ha fler biologiska barn men att adoptera skulle kännas minst lika bra."

Emma Malliha Conning, 30 år, adopterad från Indien och sambo med Christian José Johansson, adopterad från Colombia.

"Jag är stolt över mitt etiopiska ursprung, och att jag kommer från Afrika är ingenting jag vill dölja. Däremot vill jag inte tas som en tanzanier eftersom jag är från Etiopien. Jag har aldrig brottats med hur jag ser ut på det viset, snarare är det att jag inte blivit tagen för den jag är."

Petra Lidbeck, 41 år, adopterad från Etiopien

Text: Lotten Wiklund

